

Oprișanul

Vasile Alecsandri

Colo-n țara muntenească,
Țară dulce, românească,
Ca și cea moldovenească,
În oraș, la București
Sunt curți nalte și domnești,
Iar în curți o sală mare
Unde șede la prânzare
Mihnea-vodă cel cruntat
De boieri înconjurat.
„Boieri mari, boieri de rând!
(Zice domnul închinând)
Toți mâncați, cu toții beți
Și cu bine petreceți;
Numai unul poftă n-are
De băut și de mâncare,
Cantar Slutul, armaș mare!
Ori bucatele nu-i plac,
Ori de noi nu-i este drag!”
Boierimea-ncet râdea,
Iar Cantarul răspundea:
„Ale! doamne Mihnule,
Mihnule netihnule!
Ale! tu, stăpânul meu,
Lumina-te-ar Dumnezeu!
Bucatele tale-mi plac
Și de oaspeți îmi e drag,
Dar unde s-au pomenit,
S-au văzut și auzit
Două săbii într-o teacă,
Doi domni în țară săracă?
Măria-ta în București,
Oprișanu-n Stoienești!
Ce-am văzut la Oprișanul
N-am văzut nici la sultanul,
Că el are-n câmp, la soare,
Mii și sute de mioare...
Ies în vară fătătoare;
Berbeci are sute-ntregi,
Cu cozile pe telegi,
Și ciobani tot înarmați,
Cu postavuri îmbrăcați,
De nu crezi că sunt ciobani,
Ci chiar neaoși căpitani.

Nu mi-e ciudă de asta
Cât mi-e ciudă de alta:
Oprișanul încă-și are
Herghelii în număr mare,
Două, trei, cinci mii de iepe
Tot alese și sirepe,
Pintenoage la picioare
Cu cergi albe pe spinare
Și cu doi mânji fiecare.
Nu mi-e ciudă de asta
Cât mi-e ciudă de alta:
Oprișanul are-n sat
Ogari, copoi de vânat,
Cu zgârzi late, ținuite,
Pe la margini poleite,
Și mai are grajduri mari,
Cu cincizeci de armăsari,
Jumătate arăpești
Și ceilalți moldovenеști!
Nu mi-e ciudă de asta
Cât mi-e ciudă de alta:
Scutarul lui Oprișan
N-are față de țăran,
Pe deasupra-i cu suman,
Dar pe trup are catan
Și cârligu-i de scutar
Nu-i de-alun, nici de stejar,
Ci de aur tot săpat
Cu pietre scumpe lucrat,
Și-n vârful cârligului
Sub mâna scutarului
Este-o piatră nestemată,
Ce plătește lumea toată!"
„De-i așa cum zici, Cantare,
Lasă prânzul, sari călare
Și-ntr-o fugă să te duci
Pe-Oprișanul să-l aduci
Cu toate podoabele,
Cu toate averile
Să-și dea socotelile!"
Astfel domnul poruncea!
Cantar vesel se ducea
La cel sat, în Stoienești,
Unde sunt averi domnești.
El acolo cum venea
Cu scutarul se-ntâlnea
Și porunca-i arăta
Și din gură cuvânta:

„Mihnea-vodă-n București
Face praznice domnești;
Toți boierii credincioși
Și de pace bucuroși
Lângă domn s-au adunat
Și pahare-au închinat,
Numai unul n-a venit,
Oprișanul cel vestit!
De-i vrăjmaș și om de ceartă,
Mihnea-vodă acum îl iartă
Și-l pofteste ca să vie
Ca un frate la domnie!”

II

Oprișanul credincios
Și de suflet omenos
Se pornea din Stoienești
Ș-ajungea la București
Noaptea pe la cântători
Pân-a nu răsări zori.
Mihnea-vodă adormit
Dormea pe-un pat aurit
În cămară-ntunecată
Tot cu șaluri îmbrăcată.
Dar deodată se trezea
Și la slugi așa grăia:
„Slugi, aprozi, copii de casă!
Voi dormiți și nu vă pasă
Soarele c-a răsărit
Și pe mine m-a trezit,
Dar voi oare nu gândiți
Când în somn vă leneviți
Că am țară de domnit
Judecâți de săvârșit
Și boieri de boierit?”
Toți aprozii se trezeau
Și lui vodă răspundeau:
„Rămâi, doamne, liniștit!
Soarele n-a răsărit,
Dar în locu-i a sosit
Oprișan din Stoienești
Cu averi împărătești.
El în curte a intrat,
De zăbrea a aninat
Un cârlig de împărat,
Cu pietre scumpe lucrat,
Ce lucește ca un soare

Într-o zi de sărbătoare.
Mihnea-vodă se scula,
Fața albă își spăla,
Barba neagră-și pieptăna,
La icoane se-nchina,
Apoi el se înarma
Și pe Oprișan chema:
„Oprișan din Stoienesti!
Cu dreptul să ne grăiești
Ce-ai făcut de-ai adunat
Averi mari de împărat,
Încât nu numai averi,
Dar ai și scutari boieri?”
„Dumnezeu mi-a ajutat
Și eu mi le-am adunat
Din darul sfinției-sale,
Din mila măriei-tale!”
„Nu-l crede, măria-ta!
(Cantarul atunci striga).
El mie s-a lăudat
Ca avere-a adunat
Numai din puterea lui,
Nu din mila domnului.
Dar n-am ciudă de asta
Cât am ciudă de alta:
Oprișanul mi-a spus mie
Că așteaptă ca să-i vie
Firman de la-mpărăție
Să te scoată din domnie!”
Mihnea-vodă se-ncrunta
Și din gură cuvânta:
„Pân-a veni firmanul
Piară-ntâi Oprișanul!
Jos la poartă să-l duceți
Și capul să i-l tăiați!”
De vrăjmaș ce mult era,
Armașul se bucura.
Ca o fiară se-arunca,
Pe Oprișanu-l apuca
Și pe scări îl îmbrâncea
Și la moarte mi-l ducea!
Când la poartă, frate, iată
Un rădvan că se arată,
Tras de șase telegari,
Negri, ageri armăsari
Cu cozi lungi și coame mari.
Iar înăuntru o bătrână
Cu-o icoană sfântă-n mână

Și cu haine mohorâte
Și cu pletele albite.
Pe-Oprișan cât ea-l vedea,
Sus, la domnul se ducea,
Și-n genunchi trupu-și frângea
Și grăind amar plângea:
„Ale! doamne, fătul meu!
Nu te ierte Dumnezeu
Să omori pe Oprișanul
Că-i peri până la anul!
Știi tu, Mihneo, ori nu știi
Că-n ziua Sântei Marii
Era, doamne, ca să-ți vie
Firman de la-mpărăție
Să te scoată din domnie?
Ș-aveai parte de firman
Făr' de bietul Oprișan
Care-n cale i-a ieșit
Și-ndărăt l-a înapoiat
Dăruind chiar pe vizir
Cu-armăsari de la Misir,
Și cu pungi de bani o mie
Să te lase pe domnie!”
Oprișanca nu sfârșea,
Mihnea-n curtea lui ieșea
Poruncind la toți să sară
Pe-Oprișan ca să nu-l taie.
Dar Cantar, armașul mare,
Își făcuse răzbunare;
Și capul nevinovat
Zăcea-n țărână aruncat
Lângă trupul răsturnat!
Vai de omul cu păcat!
De păcat e alungat
Și nu poate-a fi scăpat!
Vânzătorul de armaș
Fiară crudă, om pizmaș,
Fost-a gol legat la soare,
Și de mâini și de picioare,
Gol legat de cozi de iepe,
De patru iepe sirepe,
Care, când se opintiră,
În patru părți se izbiră
Și-n patru îl despărțiră!